

Terugblik 2007

Geonovum

Geonovum blikt terug

GEONOVUM

Blijkt terug op 2007

In april 2008 bestond Geonovum 1 jaar. Reden om kort terug te blikken op de hoogtepunten. In deze terugblik nemen wij u in vogelvlucht mee langs onze activiteiten. Zo krijgt u een indruk van wat er in 2007 is bereikt en hoe Geonovum daarbij te werk is gegaan.

Geonovum blikt terug

Voorwoord van de voorzitter

De oprichting van Geonovum heeft een lange aanloop gehad. Ik kan mij herinneren dat er in 2004 al plannen lagen voor een soortgelijke organisatie. De buitenwacht was toen wat sceptisch: dat zou vast weer een logge vergaderclub worden, was de verwachting. Dus toen Geonovum in 2007 daadwerkelijk begon, was ons er alles aan gelegen om te laten zien dat Geonovum dat juist niet is. En dat deze jonge organisatie in korte tijd concrete resultaten kan boeken.

Geonovum heeft in zijn eerste jaar laten zien dat het een toegevoegde waarde heeft. De coördinerende, afstemmende rol van Geonovum is duidelijk neergezet en waargemaakt. Geonovum helpt in het totaal van de keten om tot resultaten te komen.

Die prestaties worden ook door de buitenwacht erkend. Men is overtuigd van de rol die Geonovum speelt in het geo-werkveld. In dit eerste jaar heeft Geonovum al veel respect en vertrouwen opgebouwd. En dat is niet in de laatste plaats te danken aan de medewerkers van Geonovum. Dat zijn gedreven, betrokken en ervaren mensen. Die mensen vormen de basis voor de kwaliteit van Geonovum.

Als bestuur kijken wij terug op een geslaagde start van Geonovum in 2007. En de uitdagingen van 2008 zien wij vol vertrouwen tegemoet. Wij kijken uit naar de samenwerking met de nieuwe Raad van Toezicht van Geonovum. Zij zien toe op het waarborgen van de kwaliteit en continuïteit van de uitvoering van de door de minister aan Geonovum opgedragen taken. Zo ontwikkelt Geonovum zich binnen afzienbare tijd tot een volwassen organisatie.

Bart van Rietschote
Amersfoort, mei 2008

Geonovum blikt terug

Geonovum blikt terug op 2007

Geonovum is gestart met ambitieuze plannen. Wij wilden in ons eerste jaar resultaten boeken. Laten zien dat Geonovum een verschil kan maken, dat wij toegevoegde waarde hebben. De eerste palen zijn geslagen: de totstandkoming van de nota GIDEON, de voorbereidingen voor de invoering van de Europese richtlijn INSPIRE in Nederland, de ontwikkeling van de nationale geo-informatie infrastructuur voor de rampenbestrijding en de inrichting van het beheer van de standaarden voor geo-informatie in de sector van de Ruimtelijke Ordening. Het zijn resultaten waar wij trots op zijn.

Terugkijkend zijn wij aangenaam verrast door de snelheid waarmee alles is gegaan. Na de officiële stichting van Geonovum op 4 april 2007 was de eerste prioriteit het zoeken naar de juiste mensen. Wij wilden topkwaliteit en die hebben wij ook gekregen. Belangrijke spelers in het publieke geoverkveld detacheerden hun beste mensen bij ons. Het vertrouwen dat daaruit spreekt heeft ons buitengewoon goed gedaan. Ook de betrokkenheid van het bestuur en de adviezen vanuit de programmaraad zijn van grote waarde voor onze jonge organisatie.

In 2008 gaan wij met volle kracht aan de slag met de invoering van INSPIRE. Daarnaast komen wij met een eerste publieke versie van het Nationaal Georegister en zullen wij als kenniscentrum optreden voor de 443 gemeenten in Nederland die

te maken krijgen met de nieuwe wet op de ruimtelijke ordening. Een andere grote uitdaging is om de visie die wij in GIDEON hebben beschreven, ook daadwerkelijk uit te voeren. In goede samenwerking met alle partijen en op zoek naar synergie tussen de verschillende activiteiten op dit gebied.

Voor onze organisatie betekent dit dat wij de juiste mensen aan ons moeten blijven binden. Kennis over geo-informatie is schaars. Die moeten wij dus blijven bundelen. Daarnaast is het belangrijk om onze rol als kenniscentrum te professionaliseren en te formaliseren. En als laatste: wij moeten onze rol als regisseur van de uitvoering zichtbaar en effectief invullen. Zodat iedereen de samenhang in de uitvoering ziet.

We nemen u in deze terugblik mee langs de belangrijkste resultaten van 2007. Aan de hand van interviews met onze adviseurs en procesmanagers maakt u kennis met onze projecten. Wij bieden u daarbij ook alvast een doorkijk naar 2008. Wij wensen u veel leesplezier.

Rob van de Velde, directeur Geonovum
Amersfoort, mei 2008

Geonovum in vogelvlucht

Met de oprichting van Geonovum in april 2007 is een stap gezet op weg naar betere coördinatie van de publieke geo-informatie in Nederland. Geonovum zorgt ervoor dat de overheid over een paar jaar gebruik kan maken van één grote digitale kaartenbak met uiteenlopende informatie over ons land. Dat levert veel voordelen op, met name voor onze veiligheid, onze mobiliteit en het milieu.

Geonovum heeft als doel het toegankelijk maken van geo-informatie voor de publieke sector. Zij doet dit door:

- de nationale geo-informatie infrastructuur te ontwikkelen, standaardiseren en innoveren;
- kennis op het gebied van de geo-informatie infrastructuur uit te bouwen en te verspreiden;
- de toegankelijkheid van publieke geo-informatie te bevorderen voor bestuursorganen, instellingen en diensten binnen Nederland en de Europese Unie;
- het GI-beraad te adviseren over de uitvoering van de strategische geo-informatie agenda die onder verantwoordelijkheid van de minister van VROM valt.

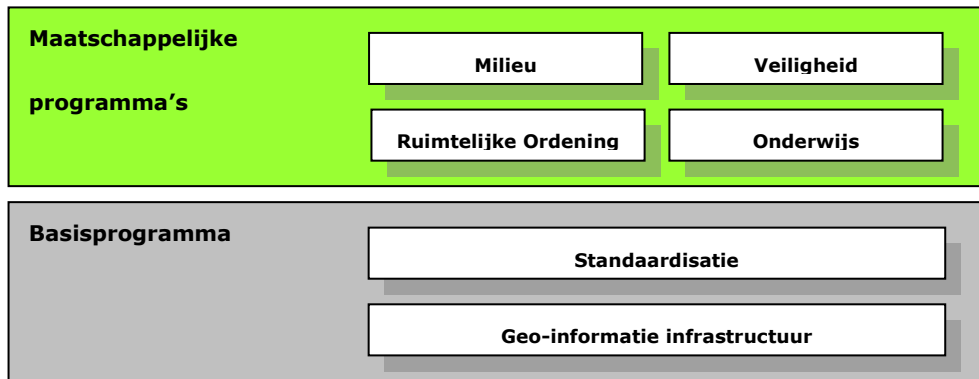
Geonovum wordt gesteund door de ministeries van VROM, LNV en V&W, het Kadaster en TNO.

Intermediair en kenniscentrum

Geonovum wil resultaten boeken op het terrein van de toegankelijkheid van geo-informatie binnen de overheid. De uitgangspositie daarvoor is uitstekend: de technologie is voorhanden en de gegevens zijn veelal beschikbaar. Waar het nu vooral om gaat, is het samenbrengen van partijen, het maken van afspraken en het nemen van de juiste beslissingen, op de juiste niveaus. Een belangrijke activiteit van Geonovum is daarom procesmanagement. Tegelijkertijd is Geonovum een kenniscentrum op het gebied van standaardisatie. Standaarden spelen een wezenlijke rol bij het ontsluiten en uitwisselen van gegevens. Bij Geonovum werken specialisten met veel expertise op het gebied van standaarden en geo-informatie. Samen met het werkveld creëren zij nieuwe standaarden, met oog voor zowel nationale behoeften als internationale ontwikkelingen. Ook stimuleren zij het gebruik en de kennis van deze standaarden binnen de overheid en bedrijfsleven.

Figuur 1. Pijlers in de uitvoering

Basisprogramma en maatschappelijke programma's

Geonovum realiseert haar doelstelling langs twee pijlers: het basisprogramma en de maatschappelijke programma's.

Het basisprogramma omvat de reguliere taken op het gebied van standaardisatie en de geo-informatie infrastructuur. Met de standaarden die Geonovum creëert, kunnen partijen in de publieke sector (en daarbuiten) eenvoudiger en efficiënter geo-informatie uitwisselen en toepassen. Opdrachtgevers en subsidiënten van het basisprogramma zijn de ministeries van VROM, LNV en V&W, het Kadaster en TNO. Wat in 2007 binnen het basisprogramma is bereikt, leest u in het onderdeel *Basisprogramma*.

Naast het basisprogramma voert Geonovum programma's uit die verbonden zijn aan de maatschappelijke thema's: milieu, veiligheid, onderwijs en ruimtelijke ordening. Dat doet zij in

opdracht van diverse overheidspartijen: ministeries, provincies, gemeenten of sectoren, bijvoorbeeld ruimtelijke ordening. In deze programma's combineert Geonovum de algemene standaarden van het basisprogramma met de standaarden die specifiek zijn voor deze sectoren. Zo ontwikkelt ze infrastructuren op basis van maatschappelijke behoeftes. En tegelijk versterken deze sectorspecifieke infrastructuren de nationale geo-informatie infrastructuur. Meer hierover vindt u in het onderdeel *Maatschappelijke programma's*.

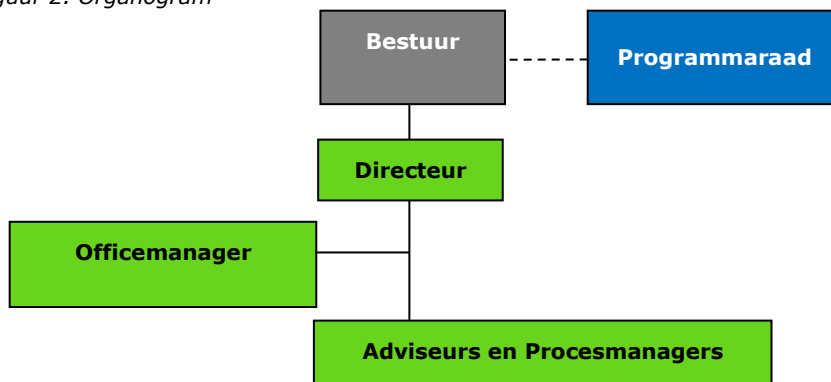
Het oprichtingsjaar heeft Geonovum ook gebruikt om de interne organisatie op poten te zetten. Een kort overzicht van die activiteiten vindt u in het onderdeel *Organisatieontwikkeling*.

De organisatie

Geonovum is een kleine, flexibele stichting. De medewerkers staan onder leiding van een directeur, een onafhankelijk bestuur en een programmaraad.

Figuur 2. Organogram

Directeur en medewerkers

De directeur, de adviseurs, de procesmanagers en de officemanager vormen samen de uitvoerende kracht van Geonovum. De directeur is verantwoordelijk voor de operationele aansturing en legt verantwoording af aan het bestuur. De adviseurs zijn specialisten op het gebied van standaarden en geo-informatie. De procesmanagers vertalen globale bestuurlijke wensen naar uitvoeringsprogramma's en projecten. Vaak voeren zij ook de regie over de uitvoering daarvan.

Eind 2007 telde Geonovum 13 medewerkers (10 FTE). Zij zijn gedetacheerd voor een korte of langere periode door de ministeries van LNV en V&W, het Kadaster, provincies Gelderland en Utrecht, gemeente Nijmegen, Wageningen

Universiteit, Vrije Universiteit Amsterdam en TU Delft. Ook zijn een paar medewerkers op tijdelijke basis ingehuurd uit de markt. De totale omvang van de organisatie hangt af van onze opdrachtportefeuille.

Bestuur en programmaraad

Het bestuur bewaakt de continuïteit van onze organisatie. Het stuurt de uitvoering aan van het basisprogramma en van onze andere werkzaamheden. Het bestuur bestaat uit secretaris Mark Goedhart, penningmeester Hanneke Ester en voorzitter Bart van Rietschote. De voorzitter van het bestuur is lid van het GI-beraad.

De programmaraad adviseert het bestuur over de uit te voeren werkzaamheden en de prioriteiten voor het basisprogramma en de andere

werkzaamheden. De programmaraad bestaat uit vertegenwoordigers van publieke organisaties in het geo-werkveld (zie kader). Zij zijn de voornaamste belanghebbenden van Geonovum.

Medewerkers Geonovum, december 2007

Directeur

Rob van de Velde, ministerie van LNV

Medewerkers

Paul Geurts, Gemeente Nijmegen

Paul Janssen, Kadaster

Marcel Reuvers, Kadaster

Ruby Beltman, ministerie van LNV

Yvonne Verdonk, ministerie van LNV

Ine de Visser, provincie Gelderland

Theo Overduin, provincie Utrecht

Michel Grothe, Rijkswaterstaat

Wilko Quak, TU Delft

Maarten Vermeij, TU Delft

Arda Riedijk, VU Amsterdam

Watse Castelein, Wageningen Universiteit

Voorzitter van de programmaraad is een vertegenwoordiger van het ministerie van VROM.

De Programmaraad van Geonovum, december 2007

Voorzitter

Han Nichting, ministerie van VROM

Leden

Wim van Nunspeet, CBS

Floor de Haan, Dienst der Hydrografie

Ruben Busink, Dienst Landelijk Gebied

Stevens Luitjens, GBO.Overheid

Albert Tieken, Gemeente Vlaardingen

Peter Laarakker, Kadaster

Leen Murre, LSV-GBKN

Anton van der Giessen, MNP

Leo Nieuwenhuizen, ministerie van BZK

Jan Moelker, Ministerie van BZK, DIIOS

Gerrie Fenten, ministerie van VROM, DG Ruimte

Noud Hooyman, ministerie van VROM, POI

Marjan Bevelander, Provincie Noord-Brabant

Raymond Feron, RWS

Martin Peersmann, TNO Bouw en Ondergrond

Nils Borgesius, VNG

Henk van der Honing, Het Waterschapshuis

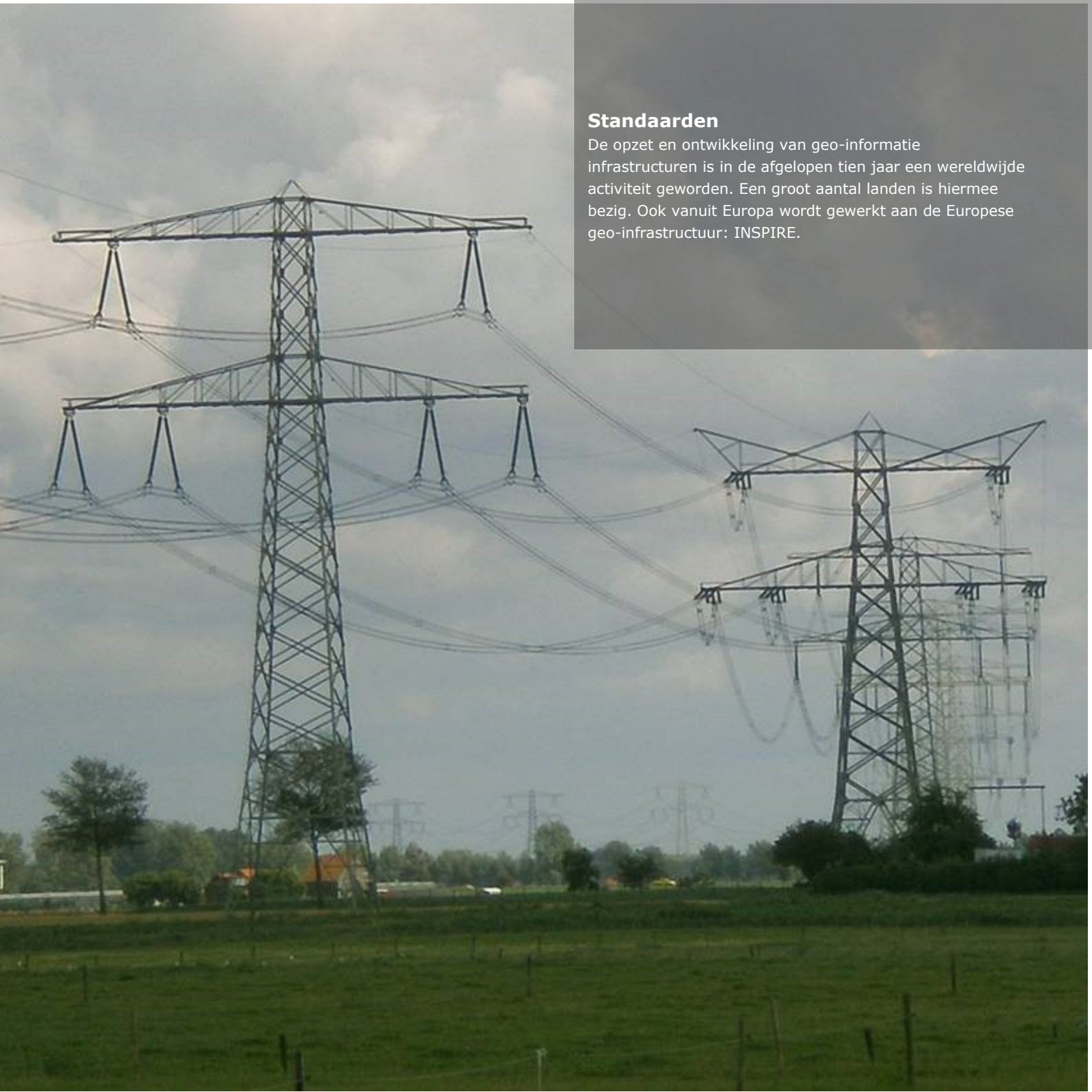

Basisprogramma

Het basisprogramma omvat de taken van Geonovum op het gebied van de ontwikkeling en het beheer van de algemene geo-standaarden, de ontsluiting van actuele geo-informatie, de ontwikkeling van kennis en advisering van het GI-beraad. In dit hoofdstuk nemen wij u mee langs de belangrijkste resultaten van 2007 binnen het basisprogramma.

In ons uitvoeringsplan hebben wij de resultaten beschreven die wij in 2007 wilden behalen. Een selectie uit de behaalde resultaten in het afgelopen jaar:

- We hebben het document *Framework van geo-standaarden (versie 2.0)* voor Nederland opgesteld. Dat deden wij in opdracht van het GI-beraad. Dit beraad heeft ons document ook vastgesteld en voorgedragen voor opname op de basislijst Open Standaarden.
- We hebben het document *SOA als enabler van Geo* geschreven. Dit gaat over de samenhang van de architecturen van INSPIRE en NORA, en de standaarden uit de 'gewone' en de geo-ICT wereld die wij daarbij moeten hanteren.
- We hebben een periodiek overleg georganiseerd met beheerders van sectorale informatiemodellen en de werkgroep Metadata opgericht.
- We hebben het *proof-of-concept* van het Nationaal Georegister ontwikkeld. Dat is een conceptversie van het systeem waarmee iedereen geo-informatie in Nederland kan vinden, raadplegen en gebruiken, in overeenstemming met de geldende geo-standaarden.
- We hebben de nota GIDEON opgesteld, die door het GI-beraad is vastgesteld. In deze nota staat de visie en implementatiestrategie voor de geo-informatievoorziening in Nederland voor de komende jaren.

Standaarden

De opzet en ontwikkeling van geo-informatie infrastructuren is in de afgelopen tien jaar een wereldwijde activiteit geworden. Een groot aantal landen is hiermee bezig. Ook vanuit Europa wordt gewerkt aan de Europese geo-infrastructuur: INSPIRE.

Bij de realisatie van deze infrastructuren spelen standaarden een onmisbare rol. De grote uitdaging is om uit de grote verscheidenheid aan standaarden de juiste set te kiezen. In het *Framework van geo-standaarden* hebben wij die keuzes voor Nederland gemaakt. Daarbij waren belangrijke selectiecriteria: internationale aansluiting, volwassen standaarden, breed gebruikt. Met de standaarden uit dit framework is het mogelijk om een solide nationale geo-informatie infrastructuur te bouwen, die aansluit op de ontwikkelingen in Europa en op internationaal niveau.

Compliment

Procesmanager Marcel Reuvers: "De belangrijkste prestatie van 2007 op het gebied van standaarden vind ik het Framework versie 2.0, en dat wij daar de aansluiting hebben gemaakt bij NORA, de Nederlandse Overheids Referentie Architectuur. Eenvoudig gezegd betekent dit, dat wij de standaarden uit de 'gewone' geo-wereld en de standaarden van de elektronische overheid op elkaar hebben afgestemd. Die standaarden uit de geo-wereld worden eigenlijk bepaald door INSPIRE. Dat hebben wij nu dus gekoppeld aan NORA. Het GI-beraad heeft bepaald dat dit Framework goed en solide is. Het Framework wordt nu kandidaat gesteld voor de basislijst van Open Standaarden. Dat is een lijst met standaarden waaraan de hele overheid in Nederland moet voldoen. Die open standaarden worden daarmee bijna wet. Dat is natuurlijk een enorm compliment voor onze standaarden. Tegelijk zegt het iets over de volwassenheid van het Framework en het vertrouwen dat het GI-beraad daarin heeft."

Actieve bijdrage

Standaarden worden steeds meer internationaal en Europees bepaald. Geonovum heeft in 2007 een actieve bijdrage geleverd aan de totstandkoming van internationale geo-standaarden (ISO/TC 211) en Europese geo-standaarden (CEN/TC 287). Daarna heeft Geonovum deze standaarden doorvertaald naar Nederland.

Marcel Reuvers: "In 2007 hebben wij ook ons takenpakket op het gebied van standaarden onder de loep genomen. Naar aanleiding daarvan hebben wij producten- en dienstengroepen gedefinieerd die wij vanaf 2008 hanteren voor onze taken met betrekking tot de algemene geo-standaarden. Dit zijn: communicatie en advies; wijzigingsbeheer; ontwikkeling; validatie en certificering; tools en testbeds. Ook willen wij het wijzigingsbeheer en de ontwikkeling meer samen met het werkveld vormgeven. Daarom hebben wij een periodiek overleg met beheerders van sectorale informatiemodellen ingesteld en de werkgroep Metadata opgericht.

Nationaal Georegister

In september 2007 is Geonovum wij begonnen met de ontwikkeling van een proof-of-concept van het Nationaal Georegister. Het Nationaal Georegister is een Google-achtige toepassing waarmee je Nederlandse geodatasets kunt opzoeken. De toepassing richt zich in eerste instantie op professionele gebruikers.

Een soort Gouden Gids

Procesmanager Michel Grothe vertelt: "Het Nationaal Georegister is een voorziening op internet waar overheden en bedrijven alle geo-informatie die ze beschikbaar hebben, publiceren. Andere overheden, burgers en bedrijven kunnen daar gebruik van maken. Je moet je zo'n register voorstellen als een Gouden Gids, of een Startpagina. Dit register verwijst jou door naar de instantie die de informatie die jij zoekt, beschikbaar stelt. Dat noemen wij de bronhouder. Naar die bronhouder ga je dus toe om de informatie daadwerkelijk op te vragen. Wij registreren in onze 'catalogus' alleen de beschrijving van alle databestanden, de metadata: wat voor gegevens staan er in zo'n bestand? Wat is de kwaliteit van die gegevens? Hoe zijn de gegevens op te vragen? Wat is de updatefrequentie?"

Bestaande software

Bij het opzetten van de proof of concept is eerst gekeken naar een aantal best practices in Duitsland, Canada, de Verenigde Staten, Australië, Noorwegen en Spanje. Op basis daarvan zijn de functionele eisen vastgesteld voor een Nationaal Georegister. In combinatie met de niet-functionele eisen (bijvoorbeeld de ondersteuning van metadata-standaarden en het overheidsbeleid voor open source software) is vervolgens een portaal gerealiseerd. Hiervoor hebben wij gebruik gemaakt van bestaande software. Deze software is geïnstalleerd op een server bij TNO Bouw en Ondergrond, die de technische infrastructuur voor het Nationaal Georegister beheert. Een externe partij heeft de look and feel van de programmatuur aangepast.

Geslaagde uitwisselingsproef

Daarna zijn drie organisaties benaderd om content te leveren aan het Georegister: Alterra, TNO en het Nationaal Lucht- en Ruimtevaartlaboratorium (NLR). Deze drie organisaties namen deel aan een uitwisselingsproef met metadata. Die proef is geslaagd. Michel Grothe: "Via een automatische koppeling van deze drie decentrale registers met het centrale Georegister konden wij al 500 metadata-beschrijvingen in het Nationaal Georegister opnemen. Iedere nacht vindt er een update plaats van de gegevens. Zo heb je dus altijd een actuele informatie over de beschikbare geo-informatie."

Bronhouders aan tafel

In december 2007 is aan het GI-beraad gerapporteerd over de resultaten en de accenten voor de verdere uitvoering van het project in de eerste helft van 2008. Michel Grothe: "In 2008 gaan wij ervoor zorgen dat wij regelmatig de contentbeheerders van alle betrokken bronhouders bij elkaar aan tafel zetten. Want het is belangrijk dat de gegevens die in dit register komen te staan, bijgehouden worden. Zodat ze altijd *up to date* zijn. Gelukkig zijn die contentbeheerders ook erg enthousiast over ons register. Ze werken graag met ons samen en doen hun best om de content aan alle standaarden en afspraken aan te passen."

Verder in 2008

"In 2008 gaan wij ook de positionering van het Nationaal Georegister verder uitwerken. Wie maken gebruik van het register en wat verwachten zij ervan? Het is belangrijk om de aanbod- en de vraagkant permanent op elkaar af te stemmen. En uiteraard blijven wij het systeem zelf doorontwikkelen en aanpassen aan nieuwe standaarden.

GIDEON

In opdracht van het GI-beraad hebben Ruimte voor Geo-Informatie (RGI) en Geonovum in 2007 gewerkt aan het opstellen van een nationale en breed gedragen visie plus implementatiestrategie voor de nationale geo-informatie infrastructuur. Resultaat van deze inspanningen is de nota GIDEON (Geo Informatie en Dienstverlening ten behoeve van de Elektronische Overheid in Nederland). Het GI-beraad heeft GIDEON in december 2007 besproken en positief ontvangen. Voor het eerst sinds 1992 heeft Nederland nu weer een actuele visie op de ontwikkeling en de toepassing van geo-informatie – dienstverlening.

Gemeenschappelijk gedragen

Procesmanager Theo Overduin was nauw betrokken bij de totstandkoming van GIDEON. "GIDEON beschrijft waar wij in Nederland naartoe willen met geo-informatie. Wij schetsen daarmee een perspectief. Maar daar blijft het niet bij: wij geven dat perspectief ook handen en voeten. Wij denken na over de uitvoering. Er zijn natuurlijk veel partijen bij dit onderwerp betrokken; het is een complex werkterrein. Wij formuleren hoge ambities en verwachtingen. Maar wij hebben er een gemeenschappelijk gedragen plan van weten te maken. Wij hebben een uitgebreid proces doorlopen om iedereen bij het opstellen van dit rapport te betrekken. Eerdere visies op dit terrein hebben nooit de gewenste uitstraling en het gewenste effect gehad. Die zijn min of meer in een la blijven liggen. Dat mag nu niet gebeuren."

De kern van GIDEON

Kern van GIDEON is dat Nederland binnen vier jaar beschikt over een kwalitatief hoogwaardige basisvoorziening voor geo-informatie die succesvol en intensief wordt gebruikt door alle partijen in de samenleving. Dit betekent dat:

- burgers en bedrijven van elke locatie alle geo-informatie die daarvoor in aanmerking komt, kunnen opvragen en gebruiken;
- bedrijven aan alle geo-informatie van de overheid waarde kunnen toevoegen;
- de overheid de beschikbare informatie van elke locatie in haar werkprocessen gebruikt;
- overheid, bedrijven, universiteiten en kennisinstellingen samenwerken om de basisvoorziening verder te ontwikkelen en te innoveren.

Geo-informatie in de praktijk

Theo Overduin: "Wat merkt de burger van GIDEON, binnen nu en zeg vier jaar? Wat ziet die burger van het feit dat de overheden hier de handen ineen hebben geslagen, en dat ze zich aan GIDEON hebben gecommitteerd? Een goed voorbeeld daarvan is www.mijnoverheid.nl. Dat is een website waarop iedere Nederlander zijn eigen pagina heeft. Je logt in met je DigiD. En dan kom je op je pagina, waar je ziet welke zaken je zelf met de overheid hebt lopen. En dat kan op alle niveaus zijn. Bijvoorbeeld kinderbijslag, of een vergunning die je hebt aangevraagd bij de gemeente. Op die plek, waar al die informatie van de overheid overzichtelijk bij elkaar staat, willen wij graag omgevingsinformatie toevoegen. Op basis van je postcode verschijnt er een kaartje waarop je kunt zien wat er zich in jouw directe omgeving afspeelt. Of wat er gebouwd gaat worden. En dat op een betrouwbare en actuele manier. Het ziet er ongeveer uit als Google Earth, maar dan nog veel gedetailleerder, en met informatie op allerlei terrein: bodemverontreiniging, verkeersongevallen, bebouwingsplannen en nog veel meer. Dit is de ambitie van GIDEON: dat al die informatie breed beschikbaar komt, betrouwbaar en actueel is. Primair moet deze informatie beschikbaar komen voor burgers en bedrijven. Maar ook overheden onderling moeten informatie makkelijker uit kunnen wisselen. Zodat ze beter presteren, minder fouten maken, minder tijd, en uiteindelijk ook minder geld kwijt zijn. Dat is GIDEON."

Maatschappelijke programma's

In onze maatschappelijke programma's passen wij de algemene standaarden en andere basiscomponenten voor de uitwisseling van geo-informatie uit het basisprogramma in de praktijk toe. Wij zetten deze systemen in voor de specifieke maatschappelijke thema's milieu, veiligheid, ruimtelijke ordening en onderwijs. Dat doen wij op verzoek van (en met financiering van) ministeries, provincies, gemeentes of sectoren. Zo ontwikkelen wij infrastructuren op basis van maatschappelijke behoeftes. En tegelijk versterken deze sectorspecifieke infrastructuren de nationale geo-informatie infrastructuur.

We zijn begonnen met de thema's Milieu en Veiligheid. Binnen deze twee thema's hebben wij ons in 2007 voornamelijk toegelegd op het kwartier maken voor de invoering van de Europese richtlijn INSPIRE en fase 2 van het programma Geodata Infrastructuur Rampenbestrijding en crisismanagement (GDI-RC). Daarnaast hebben wij de programma's Ruimtelijke Ordening en Onderwijs voorbereid.

In 2007 hebben we:

- het Plan van Aanpak voor de invoering van de Europese richtlijn INSPIRE in Nederland opgesteld in opdracht van het ministerie van VROM. Het GI-beraad heeft ons plan goedgekeurd;
- de geo-informatie infrastructuur voor rampenbestrijding en crisismanagement uitgebreid op nationaal en regionaal niveau;
- het informatiemodel voor de sector Openbare Orde en Veiligheid ontwikkeld;
- het beheer van de geo-standaarden voor de sector Ruimtelijke ordening op ons genomen.

Programma Milieu

Het programma Milieu is voor Geonovum synoniem met de invoering van de Europese richtlijn INSPIRE in Nederland. INSPIRE is een milieurichtlijn die de Europese Commissie heeft vastgesteld en die in de Nederlandse wet moet worden verankerd. Sinds 15 mei 2007 is deze richtlijn van kracht. Dat betekent dat er formele termijnen zijn waarbinnen deze richtlijn gefaseerd door alle lidstaten geïmplementeerd moet worden. De hele Nederlandse overheid moet in 2013 aan deze richtlijn voldoen. INSPIRE is opgezet vanuit het oogpunt van milieubeheer, maar dankzij zijn brede toepassing zal INSPIRE leiden tot een algemene Europese geo-informatie infrastructuur. Geonovum heeft het plan van aanpak opgesteld voor de invoering van INSPIRE in Nederland.

Invoering INSPIRE

“Eén van de focuspunten voor Geonovum in 2007 was: kwartiermaken voor de invoering van INSPIRE in Nederland”, vertelt procesmanager Ruby Beltman. “Dat deden wij op twee manieren. Om te beginnen heeft Geonovum als Legally Mandated Organisation (LMO) meegeschreven aan de invoeringsregels van INSPIRE en hebben wij het Nederlandse commentaar op de conceptversies daarvan gecoördineerd. Dat deden wij in opdracht van het ministerie van VROM, het Kadaster en TNO. Deze invoeringsregels geven in detail invulling aan de kaderrichtlijn. Ze gaan over de verschillende onderdelen van de infrastructuur, te weten metadata, dataspecificaties, netwerkdiensten, gegevensuitwisseling en monitoren en rapporteren. Als experts van Geonovum zijn Marcel Reuvers (voorzitter van het drafting team Metadata) en Michel Grothe (lid van het drafting team Netwerkdiensten) hierbij betrokken.”

Plan van aanpak

“Daarnaast hebben wij in opdracht van het ministerie van VROM het *Plan van Aanpak INSPIRE in Nederland* opgesteld. Hiervoor hebben wij de beoogde bronhouders en gebruikers van INSPIRE-data geraadpleegd. Denk daarbij aan het Centraal Bureau voor de Statistiek, de Dienst der Hydrografie, de Dienst Landelijk Gebied, het Milieu en Natuur Planbureau en Rijkswaterstaat. En ook aan de koepelorganisaties GeoBusiness Nederland voor het bedrijfsleven, het IPO voor de provincies, de UvW voor de waterschappen en de VNG voor de gemeenten. Het Plan van Aanpak beschrijft waarom het programma INSPIRE in Nederland wordt gestart en op hoofdlijnen het wat, door wie, waarmee en wanneer van dit programma. Het legt daarmee de basis voor de opzet en start van het

programma voor de invoering van INSPIRE in Nederland.”

In 2007 heeft het GI-beraad ingestemd met het plan en positief geadviseerd aan de minister van VROM over de invoering van het voorgestelde programma, dat in 2008 van start gaat.

Programma Veiligheid

In de Openbare Orde- en Veiligheidssector (OOV) speelt geo-informatie een cruciale rol bij de bestrijding van rampen en de beheersing van crises. Met het programma Veiligheid werken wij mee aan de ontwikkeling van een nationale geo-informatie infrastructuur voor de veiligheidssector. Met als doel: actuele en betrouwbare geo-informatie op een veilige en overzichtelijke manier uitwisselen tussen de diverse onderdelen van de overheid die de veiligheid van onze samenleving bewaken.

GDI voor Rampenbestrijding en Crisismanagement (GDI-R&C)

In opdracht van het GI-beraad heeft een aantal partijen in 2006 een begin gemaakt met de geo-informatie infrastructuur voor de veiligheidssector. Dat was fase 1 van het programma Geodata Infrastructuur Rampenbestrijding en Crisismanagement.

In 2007 zijn wij met de tweede fase van dit programma gestart, met als doel het realiseren van een werkende en werkbare infrastructuur op landelijk én regionaal niveau.

De tweede fase bestond uit drie sporen:

1. de verduurzaming: het ministerie van LNV nam de techniek van de infrastructuur in beheer;
2. de nationale doorontwikkeling van de infrastructuur;
3. een regionale pilot onder leiding van de Raad voor Multidisciplinaire Informatievoorziening Veiligheid (Raad MIV), bestaande uit elf samenwerkende veiligheidspartners waaronder het ministerie van BZK, de VNG en GGD'en).

Geonovum was trekker van spoor 2. Aan het project namen deel de ministeries van BZK, Defensie, LNV en V&W en de uitvoeringsorganisaties, TNO, het Kadaster, ICTU en Geonovum.

Meer informatie ontsluiten

De nationale doorontwikkeling ging in september 2007 van start en wordt in het voorjaar van 2008 opgeleverd. Procesmanager Adri Janssen vertelt daarover: "Eigenlijk was de eerste fase alleen een technisch project, zonder gebruikers. In fase twee moesten wij een definitief operationeel systeem ontwikkelen, samen met de gebruikers ervan.

Bovendien wilden wij veel meer informatie ontsluiten. Tot dan toe konden wij slechts 13 kaartlagen zichtbaar maken. Dat wilden wij uitbreiden tot 30. En dat is gelukt."

Veiligheidsaward

Naast de nationale doorontwikkeling was Geonovum verantwoordelijk voor het procesmanagement en de communicatie over de drie sporen van fase 2. In complementaire teams werkten ambtenaren samen met externe specialisten. Die samenwerking verliep uitstekend. Communicatief hoogtepunt was het winnen van de Publieke Veiligheidsaward 2007 in november. Deze prijs wordt ieder jaar toegekend aan het meest innovatieve project op het gebied van openbare orde en veiligheid. Het ministerie van LNV kreeg de prijs voor de eerste fase van GDI-R&C. Dat was een opsteker voor alle mensen die ook aan de tweede fase meewerken.

Taak voor 2008

Adri Janssen: "Eigenlijk komt nu pas het moeilijkste: zorgen dat iedereen ook gebruik van gaat maken van de informatie-infrastructuur. Technisch zijn wij tevreden. Maar nu komt het aan op het gebruik in de praktijk. Waarom is dat lastig? Nederland is opgedeeld in 25 veiligheidsregio's. En binnen die regio's zijn weer heel veel verschillende spelers actief: brandweer, ambulancediensten, politie, coördinatiecentra, meldkamers. En ook weer waterschappen, defensie en dergelijke. Dan praat je dus met heel veel partijen. Onderling zijn die nog niet zo goed op elkaar afgestemd. Ze zijn vaak nog niet zo ver dat ze elkaars gegevens willen en kunnen uitwisselen. Hier ligt dus nog een mooie taak voor 2008."

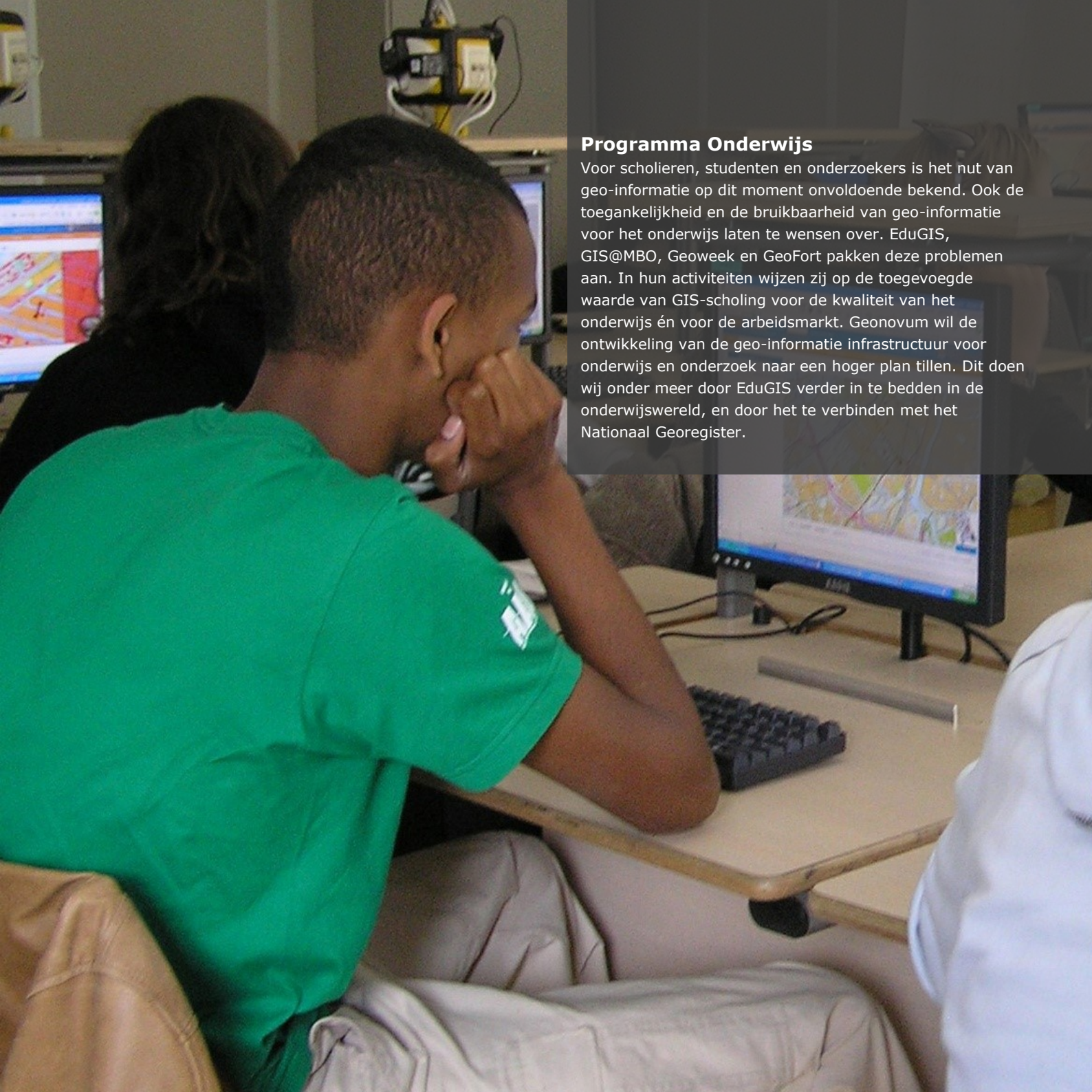
Ontwikkeling Informatiemodel Openbare Orde en Veiligheid (IMOOV)

Een tweede project binnen het thema Veiligheid is het project Ontwikkeling Informatiemodel Openbare Orde en Veiligheid (IMOOV). Adviseur Paul Geurts vertelt: "In het project IMOOV ontwikkelen wij samen met het werkveld een informatiemodel voor geo-objecten binnen de sector Openbare Orde en Veiligheid. Wij richten ons daarbij op de bestrijdingsfase van drie typen rampen: brand in grote gebouwen, verkeersongevallen op de weg en hoogwater."

Verschillende verschijningsvormen

"Het bijzondere van het model is dat het de verschijningsvorm van bijvoorbeeld een voetbalstadion in verschillende stadia vastlegt. Uitgangspunt is de normale situatie, dat is de status van het stadion als er niets aan de hand is. Hieraan voegen rampenbestrijders informatie toe die van nut is wanneer zich een ramp voordoet. Denk bijvoorbeeld aan een schatting van het aantal aanwezigen op bepaalde tijdstippen. Tijdens een incident wordt de feitelijke situatie van het object vastgelegd. Bijvoorbeeld het werkelijke aantal aanwezige personen als het stadion in brand staat tijdens een voetbalwedstrijd. Het informatiemodel vereenvoudigt de informatie-uitwisseling over objecten tussen de verschillende hulpdiensten en instanties. Begin 2008 gaan wij de eerste conceptversie van het model testen met een aantal gebruikers."

Programma Onderwijs

Voor scholieren, studenten en onderzoekers is het nut van geo-informatie op dit moment onvoldoende bekend. Ook de toegankelijkheid en de bruikbaarheid van geo-informatie voor het onderwijs laten te wensen over. EduGIS, GIS@MBO, Geoweek en GeoFort pakken deze problemen aan. In hun activiteiten wijzen zij op de toegevoegde waarde van GIS-scholing voor de kwaliteit van het onderwijs én voor de arbeidsmarkt. Geonovum wil de ontwikkeling van de geo-informatie infrastructuur voor onderwijs en onderzoek naar een hoger plan tillen. Dit doen wij onder meer door EduGIS verder in te bedden in de onderwijswereld, en door het te verbinden met het Nationaal Georegister.

EduGIS

EduGIS is een geo-portaal dat speciaal bedoeld is voor het onderwijs. Het bestaat al sinds 2004 en wordt verder ontwikkeld in het gelijknamige RGI-project. EduGIS is uniek, omdat het geo-informatie gratis beschikbaar stelt in de GIS-omgeving die nodig is om deze gegevens te raadplegen en analyseren. Daarmee is het in ons land hét toonaangevende voorbeeld van de geo-informatie infrastructuur voor onderwijs- en onderzoeksdoeleinden. EduGIS bereidt leerlingen al vroeg voor op de GIS-competenties die ze in hun latere loopbaan of privéleven nodig hebben.

Penvoerder

Adviseur Arda Riedijk: "Onze bijdrage aan EduGIS bestond in 2007 uit het uitvoeren van het penvoederschap van het project. Daarbij werkten wij samen met subsidieverstrekker RGI en de twaalf partners afkomstig uit onderwijs, bedrijfsleven en overheid. Voor de verdere inbedding van EduGIS in het onderwijs vonden wij het belangrijk om contact te leggen met het ministerie van OCW. In 2007 hebben wij deze contacten gelegd, die in 2008 een vervolg krijgen."

In de les

"De doelstelling van het project EduGIS is gerealiseerd: er draait een stabiel werkend educatief GIS-portaal waar docenten en leerlingen gebruik van maken. Bovendien hebben twee grote educatieve uitgeverij, Thieme Meulenhoff en EPN, EduGIS opgenomen in hun lesmethodes voor aardrijkskunde. Ook Mobile Math, een aparte module voor wiskundeonderwijs op basis van mobiele technologie en GPS, is een succes gebleken."

Verankering

"EduGIS is geselecteerd als één van de tien projecten voor het RGI-verankeringsprogramma, dat in 2008 van start gaat. Dat betekent dat EduGIS zo belangrijk is, dat het ook na het einde van het subsidieprogramma nog zal bestaan. Wij maken ons in 2008 sterk voor een duurzame verankering van EduGIS in onderwijs en onderzoek."

Programma Ruimtelijke Ordening

Niet de ruimtelijke ordening (RO) zelf is het aandachtsveld van Geonovum, maar wel het proces van ruimtelijke informatie-uitwisseling. Het delen van informatie loopt dwars door alle fasen van de planvorming, bestuurslagen en beleidssectoren heen. Sinds jaar en dag is er al sprake van informatie-uitwisseling in ruimtelijke processen. Die informatie-uitwisseling vindt nu ook digitaal plaats.

RO-standaarden

Wij helpen de RO-ketenpartners (gemeenten, waterschappen, provincies en rijk) om het digitale ruimtelijke informatie-uitwisselingsproces te stroomlijnen en faciliteren. Onder andere door de ontwikkeling en het beheer van een stelsel van afspraken en standaarden, waaronder het Informatiemodel Ruimtelijke Ordening (IMRO). Ook zorgt Geonovum ervoor dat afspraken en standaarden voor het RO-beleidsveld niet op zichzelf staan, maar goed passen binnen het raamwerk van nationale en internationale standaarden op het gebied van de geo-informatie en de elektronische overheid.

Rijk, gemeenten, provincies, en waterschappen moeten er in 2009 helemaal klaar voor zijn om ruimtelijke processen digitaal uit te wisselen. Ze moeten dan ruimtelijke plannen digitaal kunnen maken, ruimtelijke ordeningsprocessen en -procedures kunnen gebruiken en beschikbaar kunnen stellen. DURP is een programma dat overheden helpt om hier in 2008 al mee te oefenen, en om er in 2009 daadwerkelijk klaar voor te zijn. Zo werkt DURP toe naar de inwerkingtreding van de nieuwe Wet ruimtelijke ordening (Wro) op 1 juli 2008.

Namens de DURP-partners is Geonovum verantwoordelijk voor het beheer van IMRO. Dit model is de bindende schakel tussen standaarden uit andere domeinen zoals water, cultuurhistorie, en daarmee ook tussen de verschillende standaarden binnen Ruimtelijke Ordening.

Het Ministerie van VROM heeft besloten het beheer en de ontwikkeling van *RO Standaarden en regels* (voorheen de DURP-standaarden) geheel onderbrengen bij de stichting Geonovum. Dit is een uitbreiding van ons takenpakket. Hiervoor hebben wij in het najaar van 2007 een inrichtingsvoorstel opgesteld. Dit inrichtingsvoorstel is goedgekeurd in december 2007. Vanaf juni 2008 ligt het beheer van de standaarden daadwerkelijk bij Geonovum.

Organisatieontwikkeling

Naast onze activiteiten voor het basisprogramma en de maatschappelijke programma's hebben wij in ons eerste jaar de interne organisatie van de stichting Geonovum op poten gezet.

We hebben onder andere gewerkt aan:

- onze strategie voor de komende jaren;
- onze organisatiestructuur: bijvoorbeeld de samenstelling en taken van het bestuur en de programmaraad;
- onze bedrijfsvoering, met speciale aandacht voor planning en control;
- het projectmanagement en de projectadministratie;
- de communicatie, waaronder de huisstijl, brochure, website en nieuwsbrief;
- voorbereidingen voor onze verhuizing naar een nieuwe locatie en de verbetering van de kantoorautomatisering in 2008;
- en, *last but not least*: ons team van medewerkers. Onze vaste kern bestaat uit medewerkers die voor drie jaar gedetacheerd zijn bij Geonovum. Deze kern vullen wij op projectbasis aan. Daardoor zijn wij flexibel, en hebben wij een sterke binding met ons werkveld.

We zijn ervan overtuigd dat wij hiermee goede interne basis hebben gelegd om op een verantwoorde, transparante en efficiënte manier onze doelen te bereiken en onze taken uit te voeren.

Vooruitblik

Geonovum is volledig operationeel. Daarom zal in 2008 ons werkpakket groeien. Ook zijn er veranderingen in de inhoud van ons werk. Er gebeurt veel op het gebied van geo-informatie. De eerste geo-informatie infrastructures gaan in beheer. Wetgeving rondom de INSPIRE richtlijn is een sterke stimulans voor de implementatie van standaarden en voorzieningen als een nationaal georegister. Door deze ontwikkelingen neemt de vraag naar specifieke kennis van standaarden en geo-informatie infrastructures toe. Maar ook de noodzaak om de juiste mensen en organisaties met elkaar te verbinden.

INSPIRE

Een wezenlijke ontwikkeling met betrekking tot de realisatie van geo-informatie infrastructures is de invoering van de Europese INSPIRE richtlijn. Op 15 mei 2009 moet deze richtlijn zijn ingevoerd. Het Ministerie van VROM regisseert het wetgevingstraject van INSPIRE. De technische implementatie ervan wil het ministerie van VROM gaan beleggen bij Geonovum. Het gaat daarbij om kwartier maken, regie voeren op de uitvoering en om programmamanagement. Om toe zien op de borging van kwaliteit en continuïteit van de uitvoering van deze wettelijke taak door Geonovum, wordt een Raad van Toezicht ingesteld.

Andere bijzondere opdrachten waar Geonovum in 2008 aan zal werken, zijn het beheer en de ontwikkeling van Ruimtelijke Ordening standaarden, de verankering van RGI projecten en de voorbereiding van het 11de internationale GSDI congres in juni 2009.

RO-standaarden

Na het stimuleren en implementeren van de uitwisseling van digitale ruimtelijke plannen door het programma DURP, komt vanaf 2008 het accent

te liggen op het structureel beheer van de RO Standaarden. Geonovum zal deze taak in opdracht van het ministerie van VROM oppakken. Voor Geonovum betekent het een accentverschuiving van de thema's Veiligheid en Milieu in 2007 naar de thema's Ruimtelijke Ordening en Milieu in 2008.

Verankering RGI

In RGI-verband is de afgelopen jaren een groot aantal innovatieve projecten uitgevoerd. De verduurzaming, hergebruik en verdere implementatie van een aantal RGI projecten zal Geonovum in 2008 gaan oppakken. Het gaat daarbij om projecten gericht op doorontwikkeling van de nationale geo-informatie infrastructuur en van de met deze infrastructuur samenhangende thematische geo-informatie infrastructures. Denk aan de GDI voor rampenbestrijding en crisismangement, voor ruimtelijke ontwikkeling en voor onderwijs.

Vorbereiding GSDI wereldconferentie

GSDI is dé internationale wetenschappelijke conferentie op het gebied van geo-informatie infrastructures. In juni 2009 zal Nederland optreden als gastland van deze conferentie.

Geonovum is programmasecretaris en voorzitter van het lokaal organiserend comité. Samen met RGI zal Geonovum tijdens de GSDI conferentie een nationale conferentie organiseren om Nederland internationaal op de kaart te zetten.

Geonovum als werkgever

De nieuwe taken en verantwoordelijkheden van Geonovum leiden ertoe dat wij in 2008 eigen personeel in dienst gaan nemen. De kerngroep medewerkers van Geonovum is voor meerdere jaren gedetacheerd door hun werkgever. In 2008 voorzien wij dat we voor een aantal specialistische functies zelf medewerkers moeten aanstellen. Het gaat dan om functies waarvoor geen detacheringsovereenkomst gesloten kan worden. Het detacheringsmodel blijft wel het primaire personeelsbeleid van Geonovum.

Geonovum blikt terug

Lijst van afkortingen

BZK	ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
CBS	Centraal Bureau voor de Statistiek
DLG	Dienst Landelijk Gebied
DURP	Digitale Uitwisseling in Ruimtelijke Processen
EZ	ministerie van Economische Zaken
GDI R&C	Geodata Infrastructuur Rampenbestrijding en Crisismanagement
GGD	Gemeentelijke Gezondheidsdienst
GIDEON	Geo Informatie en Dienstverlening ten behoeve van de Elektronische Overheid in Nederland
IMRO	Informatiemodel Ruimtelijke Ordening
IMOOV	Informatiemodel Openbare Orde en Veiligheid
INSPIRE	Infrastructure for Spatial Information in Europe
IPO	Interprovinciaal Overleg
LMO	Legally Mandated Organisation
LNV	ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Voedselkwaliteit
MIV	Multidisciplinaire Informatievoorziening Veiligheid
MNP	Milieu- en natuurplanbureau
NORA	Nederlandse Overheids Referentie Architectuur
OOV	Openbare Orde en Veiligheid
RGI	stichting Ruimte voor geo-informatie
RO	Ruimtelijke Ordening
RWS	Rijkswaterstaat
SOA	Service Oriented Architecture
UvW	Unie van Waterschappen
V&W	ministerie van Verkeer en Waterstaat
VNG	Vereniging van Nederlandse Gemeenten
VRM	ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieu
Wro	Wet op de ruimtelijke ordening

Geonovum blikt terug